

De zomer is net aangebroken en de landgoedbeheerder maakt onbekommerd zijn inspectie wandeling, totdat...

Morgen...

Goedemorgen, staat het er sombertjes bij vandaag?

Die droogte, hé?

Gras staat er maar slecht bij en het grondwater zit zo diep, dus ik mag niet meer beregenen...

Ja, het ziet er niet goed uit. Volgens mij is de grond hier uitgeput. Alleen met kunstmest is er nog ietsje te bereiken, maar deze droogte is moordend. Ik vraag me af of we het anders kunnen doen...

Hoe bedoel je 'anders'...

Er zijn voorbeelden van boeren die...

Biologisch zeker? Dat is zo'n flauwekul, kost klauwen met geld en levert niks op. Jij hebt makkelijk praten met je landgoed, maar ik moet een bedrijf zien te runnen.

Hoezo makkelijk praten? Ik lig 's nachts ook wakker...

Alles gaat achteruit! Bodemvruchtbaarheid, biodiversiteit, waterhuishouding... Als het zo doorgaat kan ik dit land zo niet meer doorgeven aan de volgende generatie...

Hm...

Ik meen het, Zullen we eens een kijkje nemen bij een biologische boer. Dat kan toch geen kwaad? Misschien leren we er wat van en zo niet, nou dan maakt het toch niks uit? Ik ken er één in de buurt...

Hmmm...

Ik maak wel een afspraak!

Kijk, pieren, torren en massa's klein grut als bacteriën en schimmels die je met het blote oog niet kunt zien.

Al deze levende wezens zijn voeding voor elkaar waardoor er een natuurlijk grasland ontstaat. De wortels, de dieren maar met name de microorganismen in de aarde zorgen ervoor dat CO₂, water en voedingsstoffen worden opgenomen en vast gehouden. Hierdoor ontstaat een ecologie die zichzelf ondersteunt, maar ook mijn koeien en dus de mens.

Maar hoe is dat hier zo gekomen?

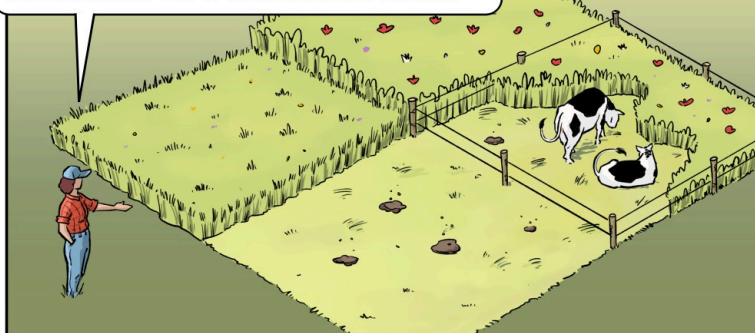
Hm...

Ik ploeg niet meer want dat brengt al het bodemleven naar de oppervlakte waar het afsterft. Bovendien drukt de trekker de aarde dicht waardoor vocht niet meer goed wordt opgenomen. Ook al het opgeslagen koolstof komt bloot te liggen wat een enorme CO₂ uitstoot geeft. Zonder bodemleven wordt er nauwelijks voeding aangemaakt in de aarde. Alleen met kunstmest kun je dan nog wat laten groeien, maar dat wordt steeds duurder en brengt andere kosten met zich mee, zoals bestrijdingsmiddelen.

Maar... als dit helemaal was uitgeput, hoe is al dit gras teruggekomen dan?

In het begin kwam er niets meer op dan wat onkruid. Dankzij een goed maai- en begrazingsbeleid, zogeheten 'rotational grazing', en door het bodemleven met rust te laten is het weer hersteld.

Ik zie hier allemaal bloemen tussen het gras staan. Mooi hoor, maar is dat wel goed voor de koeien?

En of! Al die planten en kruiden zijn juist heel goed voor hun gezondheid! Sommige planten zijn giftig, maar die laten ze gewoon staan. Mijn klanten vinden de melk zelfs lekkerder omdat die een kruidiger smaak heeft.

Maar ik wed dat jouw gras minder eiwit bevat, dus je koeien geven ook minder melk.

Inderdaad, maar daar staat veel tegenover: nauwelijks kosten aan machines, kunstmest, of medicijnen. gratis mest, CO₂-opslag en bescherming tegen droogte of overstromingen. Al die bloemen trekken insecten en dieren aan die plagen bestrijden.

Doe je het goed, dan krijg je een ecologisch systeem dat niet tegenwerkt, maar juist helpt. Win-win, een symbiose tussen mens, natuur, koe en het boerenbedrijf! Diversiteit, biodiversiteit, is altijd de beste oplossing!

Er? Wat vond je ervan?...

Ik geef toe, het zag er mooi uit. Vooral met die heggen en die bomen. Maar stel dat ik zou willen veranderen, hoe moet ik dat dan doen? Ik kan hier niet alles braak laten liggen en wachten tot er bloemetjes opkomen. Ik moet geld verdienen, ik heb leningen bij de banken en de concurrentie met het buitenland is hard. Als ik het anders wil aanpakken ga ik failliet... Ik heb een dochter die graag het bedrijf wil overnemen.

Er zijn subsidies voor boeren die biologisch willen gaan werken of over willen gaan naar kringlooplandbouw.

Misschien kunnen we ook meer uitproberen dan alleen gras en koeien. We zijn hier al lang behoorlijk eenzijdig bezig, we leggen al onze eieren in één mandje.

Hoező, eenzijdig?

In de tijd van mijn grootouders gebeurde op dit landgoed van alles: bosbouw, veeteelt, akkerbouw, jacht. De pachters teelden een grote variatie aan gewassen, als het graan mislukte had je nog aardappels en wortelen over. De risico's werden gespreid. Het beheer draaide niet alleen om geld, maar ook wat iets toevoegde aan het bedrijf als geheel. Bossen bijvoorbeeld, die werden bijgehouden niet voor je eigen gebruik, maar voor de volgende generatie. Jij kon immers oogsten van wat de vorige generatie voor jou had geplant.

Met de industriële revolutie werd geld belangrijker dan voedsel en mensen. Alles moest sneller en méér worden, bovendien moest het een directe winst opbrengen. Alleen mechanisering, automatisering en monoculturen konden die overtreffende trappen beklimmen. Die vergden enorme investeringen en dus leningen. Dit was economisch gezien eigenlijk heel kwetsbaar en onverstandig. Dat is nu al zo lang gaande dat de huidige generatie is vergeten hoe ongebruikelijk dit eigenlijk is.

Je doet net of het toen zo'n een paradijs was, maar het was keihard werken zonder alle apparaten die we tegenwoordig hebben. Mijn grootouders hebben zich kapotgewerkt en zijn daarom ook niet zo oud geworden.

Ja, dat is waar. Er is inmiddels veel mooie techniek ontwikkeld, maar het moet wel anders: meer kwaliteit, maar kleinschaliger en minder verslavingen aan leningen en export. We moeten die mooie techniek slimmer gaan toepassen zodat de bodem niet verder kapot gaat.

Maar ondertussen bepalen Campina en de supermarkten wel de melkprijs. Zolang die zo laag blijft moet ik zoveel mogelijk koeien hebben die zoveel mogelijk kunnen produceren...

Die zijn machtig ja, maar zouden we er niet gewoon omheen kunnen? Meer lokale verkoop: een boerderijwinkel met een melktap, bijvoorbeeld? Of een aandeelsboerderij? Misschien zelfs wel kaas?... Veel mensen vinden het leuk hoor, direct van hun boer kopen.

En stedelingen klagen dat de cultuurlandschappen verdwenen zijn, dus laten we die terugbrengen! Het boerenbedrijf, het landgoed, de stad; die moeten net als vroeger veel meer met elkaar in contact komen te staan!

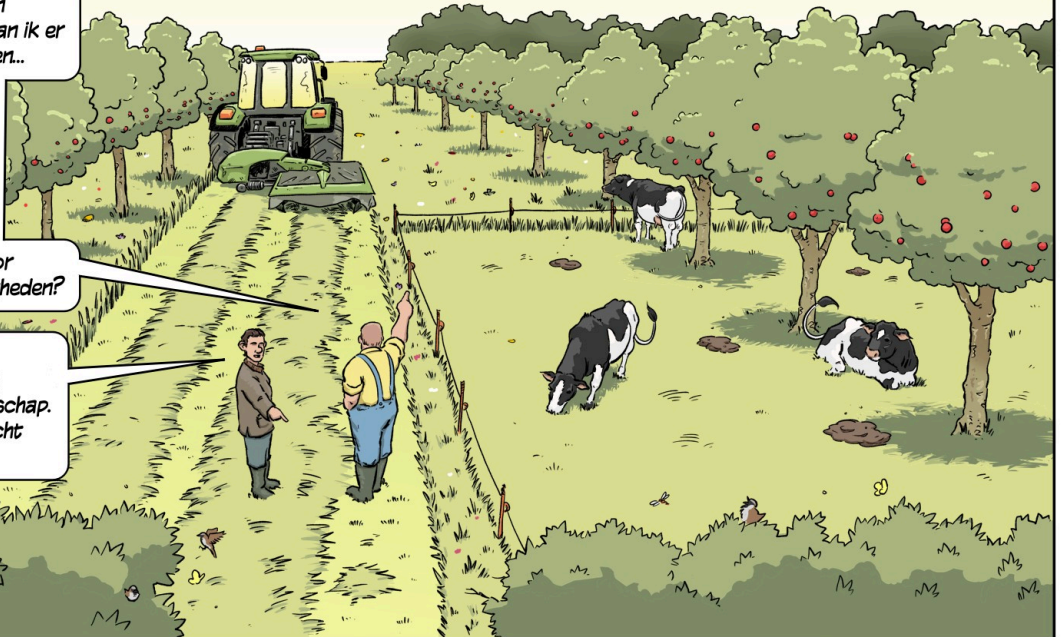
Hm... Kalpmjes aan...

Mijn opa had hier vroeger een boomgaard, en een moestuin. Het vee liep toen onder de bomen, dat zouden we toch best opnieuw kunnen proberen. Wat verkoop van fruit erbij kan geen kwaad... Als we hier nou bomen zouden planten in van die brede rijen, kan ik er tussendoor met de trekker om te maaien...

En misschien kunnen we hier van die natuurlijke heggen maken. Die zijn ook heel goed voor de biodiversiteit: vogeltjes, insecten, hagedissen...

En jij kunt subsidie krijgen voor dat soort ouderwetse nieuwigheden?

Ik ga het uitzoeken. Ik wil ook met andere geïnteresseerden uit de regio om de tafel. Met de gemeente, de provincie, het waterschap. ik geloof dat we dat eigenlijk nog nooit echt gedaan hebben.

Laten we eerst eens goed in kaart brengen wat we voor elkaar kunnen betekenen en die kringloopmentaliteit van vroeger terugbrengen in het landgoed én het boerenbedrijf als geheel. Er zijn vast andere landgoederen en boeren die soortgelijke projecten zijn aangegaan. Misschien kunnen die ons wel helpen?

Ik ga het eerst rustig met mijn vrouw en dochter bespreken. Maar je hebt me wel aan het denken gezet. Ik moet iets, zeker met die nieuwe stikstofwetgeving...

Mijn vader draait zich om in zijn graf als hij me zo hoort, maar mijn grootouders kunnen er misschien wel om lachen. Mijn dochter houdt ook wel van experimenteren, dus wie weet?

